

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านสิ่งแวดล้อม

มนุษย์ได้แสวงหาและใช้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากธรรมชาติพร้อมกับสร้างปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น ชั้นโอโซนในบรรยากาศซึ่งอยู่ไม่สูงไปจากโลกเรานักถูกทำลายลงโดยน้ำมือของมนุษย์ที่ใช้สารซีเอฟซีเป็นจำนวนมาก ทำให้รังสีอัลตราไวโอเล็ตบี(UVB) ส่องทะลุมายังโลกและเป็นอันตรายต่อสรรพสิ่งที่มีชีวิต ภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงเพราะอุณหภูมิที่สูงขึ้นหรือที่เรียกว่า ปรากฏการณ์เรือนกระจก อันเกิดจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของการเผาผลาญเชื้อเพลิงที่นับวันจะทวีมากขึ้นธารน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเริ่มละลายและเพิ่มระดับน้ำทะเลในมหาสมุทร แม้กระทั่งปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ และกากพิษ ก็เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น แหล่งน้ำที่ใช้บริโภคอุปโภค อากาศที่หายใจ ดินที่ใช้เพาะปลูกเริ่มมีปัญหา นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คงปฏิเสธไม่ได้ว่าผลจากการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาอย่างมากมาย อย่างไรก็ตามการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละประเทศมีลักษณะและวิธีการที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น จิตสำนึก ทักษะคน การศึกษา ประเทศที่พัฒนาแล้วมีการจัดการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่วนใหญ่จะมีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอาจมีเหตุผลเนื่องมาจากประเทศเหล่านี้เคยได้รับภัยพิบัติ อันเนื่องมาจากการรับผลของมลพิษและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมอีกทั้งต้องเสียเวลาและเงินทอง เพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อมที่เสียหายให้คืนสู่สภาพเดิม ซึ่งขณะนี้ประเทศที่กำลังพัฒนากำลังก้าวสู่เหตุการณ์ดังกล่าว(วิเชษฐ์ วิจารณ์สุกาญจน , 2541 : 51)

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

ปัจจุบัน โรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทยกำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการลงทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลแต่อุตสาหกรรมบางแห่งกลับสร้างปัญหามลภาวะเนื่องจากการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมด้วยความสนใจในประเทศไทยมีน้อยมากซึ่งจากการศึกษาวิจัยขององค์การเอกชนปัญหามลพิษในประเทศไทยเบื้องต้นสรุปได้ดังนี้ (เจตไทลิ่งการพิณฐ์ , 2545 : 18-24)

1. มลภาวะทางน้ำ

เกิดจากของเสียที่มาจากอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ประมง และเหมืองแร่ ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดจากอุตสาหกรรมนั้นคือการขาดแคลนระบบการกำจัดที่เหมาะสมเพียงพอมืออุตสาหกรรม 9 ประเภท ซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ๆ ของมลภาวะทางน้ำ(ข้อมูลนี้ได้มาจากรายงานข้อมูลของการสำรวจจากกรมการโรงงานอุตสาหกรรม) ประกอบด้วย น้ำตาล เชื้อกระดาษ ขาง เครื่องดื่ม มันสำปะหลัง โรงฆ่าสัตว์ ปลากระป๋อง โรงฟอกหนัง และสับปะรดกระป๋อง

น้ำที่เป็นมลพิษอันเกิดจากเกษตรกรรมสามารถมาจากแหล่งโดยตรงและทางอ้อม ทางตรงคือธุรกิจที่ทำฟาร์มหมูและฟาร์มกุ้ง ขณะที่ทางอ้อมมาจากธุรกิจที่ใช้ยาฆ่าแมลง สารหนัก และปุ๋ยปัญหาใหญ่ที่เกี่ยวกับน้ำคือ สารเคมีที่เป็นอันตราย แหล่งต่างๆ ของมลภาวะนี้ยังมาจากการหลอมโลหะ โรงฟอกหนัง และการเคลือบโลหะ

โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆต้องสร้างระบบการกำจัดของเสียซึ่งตามกฎหมายที่ออกโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 อุตสาหกรรมบางแห่งต้องส่งของเสียไปทำการบำบัดที่ศูนย์กลางก่อนทำการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ แต่อย่างไรก็ตาม มลภาวะทางน้ำยังคงเป็นปัญหาใหญ่สำหรับประเทศไทย

2. มลภาวะทางอากาศ

เกิดจากฝุ่น กลิ่นเน่าเสีย และก๊าซ เป็นต้น แหล่งของมลภาวะทางอากาศมาจากการแผ่กระจายของสารพิษที่มาจากยานพาหนะ และอุตสาหกรรมแหล่งใหญ่ๆที่ก่อให้เกิดสารพิษซึ่งข้อมูลนี้ได้จากการสำรวจของสถาบันวิจัยการพัฒนาแห่งประเทศไทย คืออุตสาหกรรมขนส่ง การผลิตกระแสไฟฟ้า เกษตรกรรม และโรงกลั่น โรงฟอก นอกจากนั้นรถยนต์ก็เป็นแหล่งสำคัญที่ก่อให้เกิดสารคาร์บอน ไนโตรเจนออกไซด์ และไฮโดรคาร์บอน อุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น การก่อสร้าง และเหมืองแร่ก็เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษเช่นกัน

3. มลภาวะทางเสียง

มาจากแหล่งทำงานแหล่งอุตสาหกรรมสถานที่สาธารณะแหล่งใหญ่ของการเกิดมลภาวะทางเสียงคือ รถยนต์ เครื่องบิน และโรงงานอุตสาหกรรม มลภาวะทางเสียงที่มีสาเหตุมาจากรถยนต์และเครื่องบินจะมีผลกระทบต่อนิวเคลียร์และสาธารณะที่มีพื้นที่จำกัดเสียงในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นจะถูกจำกัดให้อยู่แต่ภายในสถานที่ ดังนั้นปัญหาของมลภาวะประเภทนี้จะน้อยกว่า 2 ประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่ามลภาวะทางน้ำเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดแม่น้ำสายต่างๆในประเทศไทยอยู่ในภาวะวิกฤติมีการปนเปื้อนสารพิษในระดับสูงจากแหล่งเกษตรกรรมและแหล่งอุตสาหกรรมภายในประเทศต่างๆ ทั้งนี้เพราะโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งทิ้งหรือระบายสารพิษลงใน

แม่น้ำซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตอุตสาหกรรม ปัญหาการเพิ่มขึ้นของการใช้ปุ๋ยสารเคมีและยาฆ่าแมลงก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

โดยสรุปสำหรับสถานการณ์โดยทั่วไปทางด้านสิ่งแวดล้อมเห็นได้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศไทยภายใน 10 ปีที่ผ่านมามีผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่เพิ่มขึ้นอย่างมากถึงแม้จะมีการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม อีกด้านหนึ่งของปัญหามลพิษในประเทศไทยคือการใช้นโยบายที่ไม่เหมาะสมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นโยบายการอนุรักษ์นี้ถือได้ว่าอ่อนแอมากในทางปฏิบัติ ในประเทศไทยที่ผ่านมาเคยมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากโดยไม่ต้องคำนึงถึงการใช้หรือการพัฒนาแบบเหมาะสมและยั่งยืนผลคือทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยถูกทำลายอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่ผ่านมา ปัญหาในเรื่องนี้มีมากมายอาทิเช่น การพังทลายของดินคุณภาพของดินและการสูญสิ้นไปของป่าไม้เนื่องจากการเผาป่าและตัดไม้ที่ผิดกฎหมาย เรื่องการลดลงของสัตว์น้ำในทะเลในประเทศไทย ที่ลดลงเนื่องจากการจับหรือบริโภคที่เกินโควตา เป็นต้น

นับแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ.2535 หลังจากที่ถูกกฎหมายฉบับนี้ได้ใช้บังคับจะเห็นได้ว่าแทบจะไม่มีการฟ้องร้องหรือนำคดีขึ้นสู่ศาลตามกฎหมายฉบับนี้เลยในระยะเวลาเกือบ 10 ปี ที่ผ่านมาสาเหตุหลักเพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้ขาดแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องปัญหาการจัดการกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาเกี่ยวกับสภาพบังคับทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าหากคดีขึ้นศาลแล้วศาลจะวินิจฉัยโดยปรับใช้กฎหมายนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ทำให้เกิดความคิดใหม่เรื่องการใช้ทางเลือกอื่นๆ ในการแก้ไขหรือจัดการปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยว่าอาจจะมีผลในทางปฏิบัติมากกว่าการบังคับตามบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาในประเทศไทย

แม้ว่าประเทศไทยจะได้พยายามแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแต่การควบคุมจากรัฐมิได้ทำให้ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่น้อยลงเลย ตรงกันข้ามกลับทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้นหากจะแบ่งการแก้ไขปัญหามาจะสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การแก้ไขที่ปลายเหตุ การสร้างที่บำบัดของเสีย บ่อกำจัดน้ำเสีย ซึ่งเมื่อมีปัญหาแล้วจะต้องคอยตามแก้ที่ปลายเหตุ
2. การควบคุมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นควบคุมโดยกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ เช่นการออกกฎหมายหรือมาตรการต่างๆทั้งในรูปแบบการบังคับและสมัครใจ ให้ธุรกิจต้องปฏิบัติตาม

แนวคิดและแรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดการจัดการและการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม

1. แนวคิดในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

นับตั้งแต่การประชุม The Earth Summit ที่เมืองริโค จาโนโร พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของคำว่า “สิ่งแวดล้อม” กลุ่มประเทศต่างๆที่เข้าร่วมประชุมต่างให้ความสำคัญของคำว่าโลกสีเขียวมากขึ้น โดยการประชุมในครั้งนี้มีประเทศทางแถบยุโรปและอเมริกาเป็นผู้นำ โดยเกิดจากความพยายามและความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มบริษัทและรัฐบาลเพื่อมุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อม นิยามของคำว่าบริษัทสีเขียว ไม่ได้อธิบายว่าต้องทำอะไร แต่บริษัทสีเขียวหมายถึงการที่บริษัทดำเนินกิจการต่างๆโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ซึ่งการที่จะต้องแปรสภาพบริษัทให้เป็นบริษัทสีเขียว มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมของบริษัทและลดปัญหาสะสมของมลภาวะสู่สิ่งแวดล้อมโลก นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากกลุ่มประเทศที่ผลิตสินค้าที่ก่อมลภาวะต่อโลกจะถูกกีดกันในตลาดโลกทำให้ส่งผลกระทบต่อประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำด้านความคิดนี้และได้รับการตอบรับอย่างดี ในกลุ่มประเทศในแถบยุโรป ซึ่งผลดีของการเป็นบริษัทที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นอาจสรุปได้ดังนี้(อานนท์ สุขเสถียรวงศ์, 2543 : 44-46)

1. ภาพพจน์ให้กับบริษัททั้งทางตรงและทางอ้อม

บริษัทจะได้รับประโยชน์จากกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติต่างๆที่จะเป็นตัวประชาสัมพันธ์และกระตุ้นให้ภาพพจน์ของบริษัทดีขึ้น นั่นคือบริษัทจะไม่ถูกมองว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อหากำไรแต่เพียงอย่างเดียวแต่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมให้ความสำคัญของชีวิตความเป็นอยู่ของพนักงานและจะทำให้บริษัทได้รับความสนใจจากกลุ่มบริษัทคู่ค้ามากกว่าบริษัทอื่นที่ไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเลย นับว่าเป็นการประชาสัมพันธ์บริษัทที่ดีวิธีหนึ่ง

2. เสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท

เมื่อบริษัทมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นหน่วยงานที่มีสภาพแวดล้อมดีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถก็ย่อมต้องการที่จะมาทำงานด้วยบริษัทจึงมีโอกาสเลือกบุคคลที่มีความสามารถมาเป็นพนักงานได้มากขึ้นซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีของบริษัทยังเป็นตัวกระตุ้นให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานมั่นใจในความปลอดภัยของโรงงานและมีสุขภาพจิตดี นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนในการผลิตในระยะยาวเพราะถ้าโรงงานมีระบบการจัดการที่ดีระบบการผลิตย่อมมีการปรับปรุงไปในทางที่ดีเช่นกันการลดต้นทุนการผลิตย่อมเป็นไปได้ง่ายการเพิ่มคุณภาพของสายการผลิตมีมาตรฐานสูงและเป็นผลทำให้สินค้าเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

3. ส่งเสริมการค้า

เมื่อบริษัทมีภาพพจน์ที่ดีในสายตาของบุคคลทั่วไปการดำเนินการด้านต่างๆจะเป็นไปได้ด้วยดีและเป็นที่ยอมรับในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะภายในประเทศและต่างประเทศการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวช่วยให้บริษัทมีโอกาสที่จะเปิดการค้ากับกลุ่มบริษัทใหม่ๆ ได้มากขึ้น

4. ความสอดคล้องกับกฎหมาย

ในประเทศไทยมี พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง และในปัจจุบันผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องพยายามที่จะปรับปรุงกฎหมายสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมมลพิษจากโรงงานและแหล่งอื่นๆ เริ่มมีมาตรการมากขึ้น โรงงานที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม หรือการใช้ทรัพยากรให้หมดเปลืองไปอย่างรวดเร็ว หน่วยงานนั้นจะต้องรับผิดชอบในการชดเชยค่าเสียหายตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการเสียค่าปรับหรือถ้าก่อความผิดร้ายแรงจะต้องถูกดำเนินการถึงขั้นปิดโรงงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปล่อยอากาศเสีย ขณะที่มลพิษจากโรงงาน มลพิษทางเสียง ดังนั้นการรักษาสิ่งแวดล้อมจึงเป็นแนวทางที่ทุกบริษัทต้องให้ความสนใจ

5. สภาพแวดล้อมภายในและบริเวณรอบโรงงาน

เมื่อโรงงานดำเนินการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผลที่ได้คือการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงงานไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อผู้อาศัยบริเวณรอบโรงงานทำให้กิจการดำเนินงานอย่างราบรื่นปราศจากการต่อต้านของชุมชน การที่มีกลิ่นเหม็นจากขยะเน่าเสีย การปล่อยสารพิษสู่อากาศและแหล่งน้ำอาจทำให้ผู้อยู่อาศัยรอบบริเวณไม่พอใจในการดำเนินงานก็ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาได้และอาจเกิดผลกระทบต่อโรงงานอย่างมากบริษัทจะถูกจับตาถึงวิธีการดำเนินงานและกระบวนการการแก้ปัญหาและถ้าไม่ได้ตอบสนองในทางที่ดี กฎหมายจะเข้ามาควบคุมและมีโอกาสที่บริษัทจะถูกปิด

2. แรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม

จากแนวคิดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดแรงกระตุ้นที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินงานรักษาสิ่งแวดล้อมและการรายงานในระดับองค์กรมาจากบรรดาผู้ถือหุ้นเจ้าหน้าที่นักวิเคราะห์ทางการเงิน ลูกค้า พนักงาน ตลอดจนกลุ่มผู้ดำเนินการทางกิจกรรม(Activist Groups) โดยบุคคลเหล่านี้ต้องการให้มีการเปิดเผยรายงานของผลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรเพื่อใช้เป็นข้อมูลทางการเงินสำหรับผู้ถือหุ้นได้แก่ผู้ถือหุ้นของสถาบันการเงินได้เรียกร้องให้พัฒนา ระดับของข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อหลายวัตถุประสงค์ เช่นเพื่อลดค่าใช้จ่ายขององค์กรที่อาจเกิดความเสียหาย เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหารในการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึง

การรวบรวมประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานและเพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าระหว่างบริษัทตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน นอกจากนี้ที่ผ่านมามีผลงานวิจัยที่มีผลแสดงให้เห็นว่าตลาดหุ้นได้ส่งผลดีต่อพฤติกรรมภายในกิจการที่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล , 2544 : 343-344)

แรงกระตุ้นอื่นๆเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานและการรายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมหมายถึงความต้องการที่จะประเมินผลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในระดับสากลด้วย องค์กรกำหนดมาตรฐานสากล(International Organization for Standardization) ได้พัฒนามาตรฐานสากลชุดการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14000) ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติ การวางแผนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ของบริษัทโดยครอบคลุมถึงสภาพโรงงานการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคนงานในโรงงาน การผลิตและการกำจัดของเสีย การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกิดผลกระทบต่อพื้นที่อื่นใกล้เคียงโรงงานรวมถึงการจัดเก็บเอกสาร การประเมินผล การตรวจสอบและการสอบทานมาตรฐานสากลเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมดัชนีวัดผลประกอบการของกิจการ ดัชนีวัดผลการทำงานของผู้บริหารและดัชนีวัดเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมกิจการที่มีความรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนดและริเริ่มระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายอื่นๆได้ดังนี้

1. สามารถรักษาระดับเบี้ยประกันให้อยู่ในระดับต่ำ อันเป็นผลสะท้อนจากความเสี่ยงที่ลดลง
2. มีอัตราความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจมีผลทำให้กิจการได้รับเงื่อนไขในการกู้ยืมเงินที่ดีกว่า
3. มีผลกำไรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ภาษีของกิจการที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต้นทุนการดำเนินงานและต้นทุนการกำจัดของเสียอยู่ในระดับต่ำ
4. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการมีภาพพจน์ที่ดีด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกิจการ กิจการที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมคือกิจการที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

น้อย ปล่อยของเสียลงสู่พื้นดิน น้ำ และอากาศในปริมาณน้อย และสามารถเพิ่มอัตราผลกำไรจากการดำเนินงาน เนื่องจากใช้ต้นทุนต่ำและราคาผลผลิตของกิจการสูงขึ้น ความกดดันทำให้กิจการต้องรายงานผลการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากกิจการเห็นเป็นโอกาสที่จะแสดงถึงภาระของกิจการที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการแข่งขันกับกิจการอื่นได้ แสดงถึงความรับผิดชอบต่อกิจการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกให้แก่พนักงาน ตลอดจนแสดงถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายและผลที่ได้รับรวมถึงผลที่เกินกว่าเป้าหมายด้วย

จากแรงกระตุ้นที่ก่อให้เกิดการรายงานด้านสิ่งแวดล้อม การบัญญัติสิ่งแวดล้อมจึงได้เพิ่มความเกี่ยวข้องกับองค์กรหรือหน่วยงานมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีแนวโน้มที่กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสังคมเกี่ยวกับ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม โครงการที่ดำเนินการอยู่ รวมถึงต้นทุนและประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และโครงการดังกล่าว ตลอดจนการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของกิจการมากขึ้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับใหม่ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับใหม่มีมาตรการใหม่ที่น่าแนวความคิดของประเทศที่พัฒนาแล้วมาใช้ เช่น การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หลักผู้ก่อมลพิษต้องรับภาระ (The Polluter pays Principle : PPP) และหลักอื่นๆ ตลอดจนมีมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เช่น การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของมลพิษในสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตอนุรักษ์และคุ้มครองป้องกันมลพิษ เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรการใหม่สำหรับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมฉบับใหม่นี้ได้แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งกลุ่มผลประโยชน์และเอกชนการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในประเทศเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นมากในระยะเวลาที่ผ่านมา จากการที่มีสื่อมวลชนที่เข้มแข็งและให้ข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในไทยโดยกฎหมายฉบับนี้ยังให้มีสิทธิต่างๆ แก่ประชาชนเช่นสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมสิทธิในการฟ้องร้องคดีและบทบาทขององค์กรเอกชนในการมีส่วนร่วมตรวจสอบ เป็นต้น

2. หลักผู้ก่อมลพิษต้องรับผิดชอบ

หลักการนี้กำเนิดมาจากแนวนโยบายทางเศรษฐกิจที่ต้องการจำกัดการใช้วัตถุดิบในการผลิตให้น้อยลง โดยการใช้แหล่งวัตถุดิบดังกล่าวนี้ให้ใช้ความสามารถของสิ่งแวดล้อมในการดูดซับเอามลพิษและสารพิษต่างๆ เพื่อที่จะทำให้เกิดกำไรสูงสุด ผู้ผลิตโดยปกติจะไม่ได้บวกค่าเสียหายของสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้าเข้าไปด้วย

การพัฒนาหลักการนี้จะทำให้โรงงานอุตสาหกรรมทั้งหลายต้องแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ทางบัญชีที่ต้องรวมเอาค่าใช้จ่ายในการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือมลภาวะเข้าไปในค่าใช้จ่ายในการผลิตทั้งหมดด้วย

3. หลักการเตือนภัยก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น

หลักการนี้มีต้นกำเนิดจากแนวของกฎหมายในเยอรมันแนวคิดของหลักการนี้คือ ต้องการพัฒนานโยบายในการตัดสินใจที่จะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดในการจัดการกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมกล่าวคือ ใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการเตือนภัยก่อนที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นจริงกล่าวคือเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าหรือพยากรณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ในอนาคตโดยอาศัยฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญในการตัดสินใจ

ในประเทศไทยได้นำหลักการนี้มาบรรจุไว้ในกฎหมายกล่าวคือ นับเป็นความรับผิดชอบทางละเมิดโดยเคร่งครัดต่อฝ่ายผู้ควบคุมแหล่งมลพิษโดยตรง เมื่อเกิดภาวะการรั่วไหลของมลพิษทำให้เกิดความเสียหายขึ้นแก่ชีวิต ทรัพย์สิน สุขภาพหรืออื่นๆ ทั้งนี้ไม่ต้องมีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อตามกฎหมายนั้นนอกจากนั้นยังมีกฎหมายว่าด้วยการจัดการมลพิษในกรณีฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนอีกด้วย

2. มาตรการอื่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นี้ยังได้มีมาตรการอื่นๆเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการอื่นๆไว้ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีการกำหนด 2 วิธีคือ ค่ามาตรฐาน และค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ

2. การประกาศเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งจะต้องแยกพื้นที่เป็น 2 เขต คือเขตควบคุมมลพิษ และเขตพื้นที่คุ้มครอง โดยการประกาศให้บางจังหวัดหรือพื้นที่เป็น 2 เขตก็ได้ เช่น พัทธยา ภูเก็ต กระบี่ (หมู่เกาะพีพี) โดยให้อำนาจแก่กรมควบคุมมลพิษที่จะเข้าไปดำเนินการได้โดยเต็มที่ในพื้นที่ประกาศเป็นเขตดังกล่าว

3. การจัดทำแผนจัดการควบคุมสิ่งแวดล้อม เป็นครั้งแรกของกฎหมายนี้ที่ได้มีการกระจายอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในพื้นที่ประกาศดังกล่าวมีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งเพื่อลดและเพื่อขจัดมลพิษในระดับจังหวัด เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติภายใน 120 วัน

4. การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ก็เป็นมาตรการใหม่อีกอันหนึ่งในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดให้มีการทำรายงานเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในกิจการต่างๆ การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นมาตรการที่สำคัญอันหนึ่งในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม จากการดำเนินกิจการหรือโครงการขนาดใหญ่ ที่มีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะรุนแรง โดยมีระบบติดตามตรวจสอบในระหว่างการค้าดำเนินการนับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมนี้

5. การจัดให้มีระบบบำบัด เป็นครั้งแรกที่มีการนำแนวคิด “ระบบบำบัดของเสียกลาง” มาใช้โดยกำหนดให้มลพิษมีการเข้าสู่ระบบบำบัดก่อนที่จะไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ คือต้องมีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่ธรรมชาติ

การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการ

การประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมหลายแห่งที่ผลกระทบดีนทุนให้แก่สิ่งแวดล้อมและสังคม อาทิเช่น ความไม่รับผิดชอบในการระบายน้ำเสีย การปล่อยอากาศเสีย ตลอดจนการทิ้งกากสารอันตรายซึ่งทำให้สินค้าที่ผลิตมีราคาสูง และมีความได้เปรียบในตลาดการค้า จึงเป็นการกระตุ้นให้ประเทศที่พัฒนาแล้วพยายามสร้างความกดดันให้ประเทศในอีกซีกโลกหนึ่งหันมาใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อมของตนหรือมาตรฐานระดับสากลหากวิเคราะห์อย่างละเอียดการกีดกันทางการค้ารูปแบบดั้งเดิมเช่นการตั้งกำแพงภาษีการจำกัดโควตาการนำเข้าเริ่มจะมีผลบังคับใช้น้อยลงตามข้อตกลงการค้าเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่จะใช้เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้ามากขึ้นและมักจะได้รับความสนับสนุนจากกลุ่มนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเทศของตน ตลอดจนกลุ่มผู้บริโภคที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลเหล่านี้มีจำนวนมากในโลกที่ยินดีจะจ่ายซื้อสินค้าที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมในราคาสูงกว่าปกติเช่นผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติไร้สารพิษหรือ วัสดุรีไซเคิล ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้กิจการต่างๆ หันมาสนใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมากขึ้น ซึ่งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมนี้เป็นแนวทางที่กำลังได้รับความสนใจมากเพราะเป็นการผสมผสานองค์ประกอบต่างๆ ของกระบวนการมาสู่การดำเนินการอย่างมีระบบซึ่งประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ

1. เทคโนโลยีสะอาด หมายถึงวิธีการผสมผสานการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์และบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- ปรับเปลี่ยนหรือยกเลิกการใช้วัตถุดิบที่เป็นอันตรายเช่น สีที่มีโลหะหนักผสมอยู่ และตัวทำละลายที่มีสารคลอรีนเป็นองค์ประกอบ ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูงเพื่อหลีกเลี่ยงการเติมสิ่งปนเปื้อนเข้าไปในกระบวนการผลิต การใช้วัสดุที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่
- ปรับปรุงระบบการทำงานและระบบการบริหารจัดการในหน่วยงาน เช่นการลดการสูญเสียของวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และพลังงานจากการรั่วไหลหรือหกหล่น การติดตั้งอุปกรณ์เครื่องจักรในลักษณะที่จะลดการรั่วไหล สูญเสียและปนเปื้อนในระหว่างการผลิตที่มีการเคลื่อนย้ายขนถ่ายชิ้นส่วน หรือวัสดุต่างๆ วางแผนการผลิตเพื่อลดความจำเป็นที่ต้องล้าง

เครื่องจักรหรืออุปกรณ์บ่อยๆ ปรับปรุงระบบบริหารการจัดการด้านการจัดเก็บวัตถุดิบ
ผลิตภัณฑ์ เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียหรือหมดอายุเป็นต้น

- นำกลับมาใช้ใหม่ในโรงงานเช่นการนำพลังงานความร้อนส่วนเกินหรือเหลือใช้
กลับมาใช้ใหม่ หาทางนำวัตถุดิบที่ไม่ได้คุณภาพมาใช้ประโยชน์ หาทางใช้ประโยชน์
จากสารหรือวัสดุที่ปนอยู่ในของเสียเป็นต้น
- ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเช่น ใช้ระบบอัตโนมัติ หรืออุปกรณ์ควบคุมที่ช่วยลดผลผลิต
ที่ด้อยคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน การใช้สารช่วยเหลือในการเร่งปฏิกิริยาที่เหมาะสม การ
ติดตั้งมอเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและควบคุมความเร็วการหยุดของมอเตอร์เพื่อลดการ
สิ้นเปลืองพลังงาน
- ปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ เช่นการปรับเปลี่ยนสูตรของผลิตภัณฑ์เพื่อลดผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมเมื่อผู้บริโภคนำไปใช้ การยกเลิกการใช้ส่วนหรือองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์
ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การยกเลิกหีบห่อบรรจุที่ไม่จำเป็น

2. มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO 14000เป็นมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม
ซึ่งจะมี 2 กลุ่มใหญ่คือ ฉลากเขียวและมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)

1. ฉลากเขียว คือฉลากที่มอบให้แก่ผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า
เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยคุณภาพยังอยู่ในระดับมาตรฐานที่
กำหนด ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ หมายถึงสินค้าและบริการหลายประเภท ยกเว้น ยา เครื่องดื่ม และ
อาหาร เนื่องจากใน 3 ประเภทที่กล่าวมาจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพความปลอดภัยในการบริโภคมาก
กว่าด้านสิ่งแวดล้อม ฉลากเขียวเป็นแนวคิดใหม่เกิดจากความจำเป็น ในการฟื้นฟูและรักษาสภาพ
แวดล้อมตลอดจนการพัฒนาประเทศด้วยวิธีการต่างๆอันจะนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เยอรมนี
เป็นประเทศแรกที่เริ่ม โครงการฉลากเขียวตั้งแต่ปี 2520

ฉลากเขียวถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งในนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ใช้การตลาดเป็นเครื่องมือ
เนื่องมาจากสินค้าและบริการวางจำหน่ายในตลาดเป็นจำนวนมาก ฉลากสีเขียวที่ติดอยู่บนผลิต
ภัณฑ์จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นเน้นคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม และทำให้ผู้บริโภค
สามารถเลือกซื้อได้ถูกตามวัตถุประสงค์ในส่วนผู้ผลิตหรือจัดจำหน่ายจะได้รับผลประโยชน์ในแง่
กำไรเนื่องจากมีการบริโภคผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมากขึ้น ผลักดันให้ผู้ผลิตรายอื่นๆต้องแข่งขันกันปรับ
ปรุงคุณภาพหรือบริการของตน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ฉลากเขียวจึงเป็น
เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติผ่านทางการผลิตและ
การบริโภคของผู้ผลิตและผู้บริโภคทุกคนเป็นการแสดงความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการ
จัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ฉลาดเฉียวไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการกีดกันทางการค้าหรือตลาดแต่จัดตั้งขึ้นเพื่อปกป้องและปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในประเทศในประเทศต่างๆเช่นเยอรมนีและญี่ปุ่นผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศก็มีสิทธิสมัครขอใช้ฉลาดเฉียวเช่นเดียวกับผู้ผลิตในประเทศภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน

2. มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001) มาตรฐานระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เป็นมาตรฐานการจัดการที่สามารถใช้เป็นแนวทางให้องค์กรจัดระบบการจัดการของตนเพื่อให้สามารถบรรลุตามนโยบายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีข้อกำหนดเพื่อให้องค์กรสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของตน ถึงแม้ว่าในหน่วยงานหรือองค์กรหนึ่งๆ จะมีการจัดการอื่นๆเช่น ระบบคุณภาพ ระบบความปลอดภัยหรืออื่นๆ อยู่ในองค์กรแล้วก็ตามก็สามารถประยุกต์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการในองค์กรได้ ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมนี้จะช่วยทำให้องค์กรวางนโยบายและวัตถุประสงค์ ข้อกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงปัญหาอันอาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและปัญหาที่เด่นชัดทำให้องค์กรสามารถควบคุมหรือควบคุมทางอ้อมต่อปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแต่ก็มีได้มีข้อกำหนดว่าจะต้องได้ผลลัพธ์เท่าใด หรือมีเกณฑ์ว่าจะต้องมีค่าที่ตรวจได้เท่าใดหรือเกณฑ์เท่าใด

มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) นี้สามารถประยุกต์ใช้กับองค์กรทุกขนาด ทุกประเภท ไม่ว่าองค์กรจะมีความแตกต่างในแง่ภูมิประเทศ วัฒนธรรม สังคม กฎระเบียบกฎหมาย แต่ต้องระบุชัดเจนถึงขอบเขตที่จะนำระบบนี้ไปประยุกต์ใช้ ดังนั้นจึงเหมาะกับองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ต้องการนำระบบไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเพื่อปรับปรุงระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรเอง
- ต้องการให้มั่นใจว่าการดำเนินการต่างๆด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องตามนโยบายที่กำหนดไว้
- ต้องการแสดงให้เห็นว่าองค์กรของตนเองปฏิบัติตามเกณฑ์กำหนด
- ต้องการการรับรองด้านระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากองค์กรที่เป็นกลาง
- ต้องการประกาศตัวเองและพิจารณาดำเนินการเองอย่างอิสระให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของ มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001)

ในประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2538 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงานด้านมาตรฐาน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน และมีผู้บริหารระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน เป็นกรรมการรวมทั้งสิ้น 29 คน มีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายการดำเนินการด้านมาตรฐานของประเทศ ให้การรับรองหรือ

เพิกถอนหน่วยงานเพื่อการปฏิบัติการด้านมาตรฐานดำเนินการเพื่อให้บรรลุการยอมรับร่วมผลการตรวจสอบและการรับรองกับนานาประเทศที่เป็นคู่ค้า และแต่งตั้งคณะกรรมการสาขาต่างๆ มาช่วยงาน ส่วนคณะกรรมการสาขาการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม อยู่ในระหว่างการจัดตั้งขึ้นนอกจากนี้ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการจัดสัมมนาเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เจ้าของธุรกิจอุตสาหกรรมในเรื่องมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) ให้มากที่สุด และเร่งระดมให้มีการปฏิบัติตามอย่างจริงจัง เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของชาติในอนาคตอันใกล้

ผลกระทบของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001)ต่อการบัญชี

การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001)เป็นการจัดระบบโครงการสร้างองค์กร ระเบียบปฏิบัติ กระบวนการและทรัพยากรเพื่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพโดยคณะกรรมการขององค์การมาตรฐานระหว่างประเทศ(International Organization for Standardization) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม(Technical Committee 207)ให้มีหน้าที่ศึกษา และกำหนดหลักเกณฑ์ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้แบ่งออกเป็นคณะทำงานย่อย 7 ชุด โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องต่างๆ คือ (วัชนีพร เศรษฐสุตโก , 2544 : 10-12)

1. ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment Management System)
2. ระบบการตรวจสอบและบันทึกผลมลพิษ (Environment Auditing)
3. ระบบการใช้สติกการผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (Environment Labeling)
4. ระบบการประเมินผลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Performance Evaluation)
5. ระบบการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)
6. ข้อกำหนดและคำนิยาม (Terms and Definitions)
7. ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Environmental Aspects of Product Standards)

บริษัทที่นำการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO14001)ไปใช้นั้นจะต้องมีการประเมินผลและจัดหาวัตถุประสงค์เพื่อการผลการออกแบบและวางแผนรองรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ของบริษัท โดยครอบคลุมถึงสภาพ โรงงาน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคนงานในโรงงาน การผลิตและการกำจัดของเสีย การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดผลกระทบต่อพื้นที่อื่นใกล้เคียง โรงงานเช่น ชุมชนบริเวณโรงงาน การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคนงานในโรงงานและการผลิตและการกำจัดของเสีย การจัดการด้าน

สิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อชั้นบรรยากาศของโลก การวางผลิตภัณฑ์ในตลาด การดำเนินธุรกิจกับ ผู้รับเหมา ผู้ค้า และผู้จัดหาปัจจัยการผลิต การรวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้บริโภคในหน่วย ราชการและประชาชนทั่วไป การดำเนินการดังกล่าวจะมีผลต่อการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม แบบถาวร โดยในระยะยาวจะมีผลให้รัฐบาล บริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันพัฒนา โครงการหรือสร้างเสริมโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น โรงบำบัดน้ำ เสีย ศูนย์บำบัดของเสียสารพิษ ซึ่งทำให้เกิดค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและค่าใช้จ่ายดำเนินงานใน กระบวนการผลิตสูงมากขึ้น

การนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001) มาใช้ในองค์กรนั้นมีผลกระทบต่อ หน้าทำงานของนักบัญชีในองค์กร เพราะนักบัญชีจะต้องจัดทำตัวเลขเพื่อรายงานด้านสิ่งแวดล้อมแก่ ผู้ใช้งบการเงินที่มีส่วนได้เสีย อันเนื่องจากผลประกอบการขององค์กรนั้น นอกจากนี้ยังต้องจัดทำ และนำเสนอข้อมูลทางการเงินให้ผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาของกิจการที่เกิด จากสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ในการวางแผนเตรียมความพร้อมไว้สำหรับภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นใน อนาคต หน้าทำงานที่นักบัญชีจะต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนระบบสารสนเทศทางการบัญชี กิจการจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้ เหมาะสมกับการบริหารสิ่งแวดล้อม โดยระบบนี้ต้องสามารถให้ข้อมูลที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาด้าน สิ่งแวดล้อม เสนอต่อผู้บริหารในรูปแบบของการรายงานการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อม(Green Reporting)

2. การบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมการปฏิบัติงานในส่วนนี้ จะต้องเพิ่มจำนวนพนักงานเพื่อทำการบันทึกต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสียและมลภาวะ ทุกประเภท การบันทึกภาระหนี้สินที่ก่อให้เกิดของเสียกับสภาพแวดล้อม การบันทึกของเสียที่อาจ เกิดขึ้นที่สืบเนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ต้นทุน ประสิทธิภาพ และเงินลงทุนจาก โครงการปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไป วางแผนธุรกิจในระยะยาว พร้อมทั้งคาดคะเนต้นทุนที่เกี่ยวข้อง รายได้ที่คาดว่าจะได้รับ และภาระ หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจาก โครงการในอนาคต

3. การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นตัวเงิน กิจการต้องเปิดเผยจำนวนเงินลงทุนในโครงการจัดการ สิ่งแวดล้อมทั้งที่เกิดขึ้นตามข้อบังคับของกฎหมายและที่กิจการดำเนินการเองโดยสมัครใจ การ เปิดเผยภาระหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเปิดเผยต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายด้าน สิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งที่เกิดขึ้นตามข้อบังคับของกฎหมายและที่บริษัทดำเนินการเองโดยสมัครใจ

4. การเปิดเผยข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงินกิจการจะต้องเปิดเผยนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของกิจการ เปิดเผยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เรื่องสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยปริมาณของสารพิษ ภาวะเน่าเสีย ในรูปของหน่วยวัดทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม จะต้องมียุทธศาสตร์ที่นอกเหนือจากรายการปกติที่มีผลกระทบ จากกิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในสังคม การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมจึงครอบคลุมถึง

- 4.1 การบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น
- 4.2 การบัญชีเกี่ยวกับการตราสารหนี้พัยขึ้นใหม่และ โครงการลงทุน
- 4.3 การวิเคราะห์ต้นทุนในส่วนของพลังงานของเสียและการอนุรักษ์ธรรมชาติ
- 4.4 ประเมินผลการลงทุนที่รวมถึงปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม
- 4.5 การประเมินต้นทุนและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อม
- 4.6 การแสดงรายการสินทรัพย์ หนี้สินและต้นทุนในลักษณะที่ไม่เป็นตัวเลขทางการเงิน
- 4.7 ต้นทุนทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจริงและที่เตรียมเพื่อไว้
- 4.8 ค่าเผื่อสำหรับการเตรียมการสำหรับการแก้ไขและการละเลย
- 4.9 ผลกระทบต่อภาษีอากร
- 4.10 การรับเงินช่วยเหลือ
- 4.11 การเปิดเผยต้นทุนด้านพลังงานรวมทั้งค่าขนส่ง
- 4.12 การเปิดเผยต้นทุนของการบรรจุหีบห่อ
- 4.13 การเปิดเผยต้นทุนในการจัดการและการกำจัดของเสีย
- 4.14 การเปิดเผยต้นทุนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
- 4.15 การเปิดเผยวิธีการและกระบวนการที่ทำให้สิ่งแวดล้อมบริสุทธิ์

มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม(ISO 14001) ได้กำหนดขึ้นเพื่อต้องการให้บริษัทต่างๆมีนโยบาย แผนการ และโครงการที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนอกจากนั้น ยังต้องให้ผู้บริหารและผู้สอบบัญชีสอบทานและประเมินผลด้วย

ทฤษฎีและหลักการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม

บทบาทที่นักบัญชีจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การตื่นตัวอย่างมากในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษซึ่งได้มีการจัดตั้งหน่วยงานราชการเพื่อรับผิดชอบเพื่อวางแผนควบคุมดูแลตลอดจนการตื่นตัวขององค์กรเอกชนที่มีธุรกิจการค้าระหว่างประเทศในแง่ความรับผิดชอบต่อสังคมและเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากมาตรการการกีดกันทางการค้าจากประเทศคู่ค้าหรือการต่อต้านจากกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งเห็นได้จากการที่องค์กรต่างๆ ได้มีการปรับนโยบายในเรื่องการมุ่งสู่มาตรฐานสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) ในระดับการปฏิบัติงาน ดังนั้นประเด็นที่นักบัญชีจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีดังนี้ (พัฒนาพงศ์ สุวรรณชาติ, 2543 : 40)

1. ประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคือประเด็นทางธุรกิจ

ในฐานะที่ระบบบัญชีเป็นระบบข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญของฝ่ายบริหารควรเปิดเผยผลกระทบต่างๆ รวมทั้งผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของกิจการ โดยจัดทำเป็นรายงานทางการเงินเสนอต่อบุคคลและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกิจการในแง่ของการรายงานต่อบุคคลภายใน นักบัญชีต้องเป็นผู้จัดทำข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เสนอต่อผู้บริหารทุกระดับเพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจปัญหาของกิจการที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ส่วนรายงานต่อบุคคลภายนอกนั้นนักบัญชีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชนซึ่งมีส่วนได้เสียอันเนื่องมาจากผลประกอบการของกิจการ (ควมณี โกมารทัต, 2545: 69)

นอกจากนี้ในมุมมองทางด้านกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจซึ่งทำให้นักบัญชีต้องเข้าไปเกี่ยวข้องเริ่มตั้งแต่ต้นทุนและงบกำไรขาดทุนไปสู่การได้เปรียบคู่แข่งและการมีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพหรือประเด็นเรื่องมูลค่าของสินทรัพย์ตลอดจนหนี้สินและความเสี่ยงในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดภาวะผูกพันขึ้นในภายหน้า ซึ่งนักบัญชีจะต้องเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้

2. ประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถูกกำหนดขึ้นเป็นหัวข้อในการตรวจสอบบัญชี

เนื่องจากการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อตรวจสอบบัญชี ซึ่งมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นในเรื่องการตรวจสอบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Audit) ได้ถูกกำหนดขึ้นแล้วภายใต้หัวข้อการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีขอบเขตให้นักบัญชีเข้าไปมีส่วนร่วม แม้ว่าจะเกี่ยวข้องโดยตรงเพียงเล็กน้อยในเรื่องการตรวจสอบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมุ่งประเด็นในการสอบทานซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวจำเป็นต้องใช้นักบัญชีที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์

แนวทางการวิเคราะห์ต้นทุนสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาต้นทุนสิ่งแวดล้อมโดยยึดธุรกิจเป็นหลักจึงแบ่งต้นทุนออกเป็น 2 ประเภท (ดวงมณี โกมารทัต, 2545: 74)

1. ต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากภายนอกธุรกิจ (External Costs) หรือต้นทุนทางสังคม (Societal Costs)

หมายถึงต้นทุนที่เกิดจากผลการปฏิบัติงานของธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมภายนอกเนื่องจากการรายงานนี้ไม่สามารถพิสูจน์ได้ชัดเจนว่าเป็นความรับผิดชอบของธุรกิจและอุตสาหกรรมใด ทั้งนี้เป็นการยากที่จะกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงิน จึงนิยมกำหนดในรูปปริมาณของมลพิษประเภทต่างๆเป็นจำนวนหน่วย รายการนี้จึงไม่นำมาพิจารณาในการวิเคราะห์ต้นทุนสิ่งแวดล้อม

2. ต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดภายในธุรกิจ (Internal Costs)

หมายถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการของธุรกิจเอง ต้นทุนสิ่งแวดล้อมของธุรกิจประกอบด้วยต้นทุนที่เกิดขึ้นตามข้อบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเกิดจากความสมัครใจของธุรกิจในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความได้เปรียบที่ยั่งยืน ดังนั้นการรายงานเหตุการณ์ที่กระทบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการจะพิจารณาเฉพาะต้นทุนสิ่งแวดล้อมภายในธุรกิจเท่านั้นที่จะนำมารายงานไว้ในงบการเงิน

แนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม

การบัญชีสินทรัพย์ด้านสิ่งแวดล้อมนี้เป็นการกล่าวถึงต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่มีองค์ประกอบที่จะสามารถรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้ตามเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม และสามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ (ผ่องพรรณ เจริญวิริยะพันธ์ , 2542 : 279-290)

1. การรับรู้สินทรัพย์สิ่งแวดล้อม (Recognition)

ในแนวทางปฏิบัติกำหนดให้กิจการจะต้องรับรู้ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมในรอบบัญชีที่เกิดขึ้นทันทีหากต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่จะรับรู้เป็นสินทรัพย์ได้ต้องบันทึกเป็นต้นทุนของสินทรัพย์ และตัดจำหน่ายตามที่เหมาะสม

สินทรัพย์ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึงต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่กิจการพึงต้องรับรู้เป็นสินทรัพย์ เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกิจการที่เกิดจากผลการประกอบการทางธุรกิจในปัจจุบันและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

ต้นทุนสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยต้นทุนที่เกิดจากการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจของกิจการภายใต้ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงต้นทุนอื่นๆ ที่ถูกกำหนดตามนโยบาย และความต้องการของกิจการ ต้นทุนสิ่งแวดล้อมควรรู้ในงวดบัญชีในงวดเดียว หรือหลายงวด เมื่อแรกกำหนด หรือพิสูจน์ได้ เข้าเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของสินทรัพย์ควรบันทึกเป็นรายจ่ายฝ่ายทุน (Capital Expenditure) โดยบันทึกเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง หรือ อาจบันทึกแยกเป็นสินทรัพย์ด้านสิ่งแวดล้อมต่างหากตามความเหมาะสม และทยอยตัดบัญชีเป็นค่าใช้จ่าย (Expense) โดยแสดงไว้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีงวดปัจจุบันและในอนาคตตามความเหมาะสม และตามผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ต้นทุนสิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งได้ตามประเภทรายจ่าย ได้ 3 ประเภทดังนี้

1. รายจ่ายที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีก่อน ได้แก่

- ความเสียหายที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีก่อน รวมถึงความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เกิดก่อนการรวมกิจการ หรืออุบัติเหตุ หรือกิจกรรมอื่นๆ ก่อนงวดปัจจุบันที่ต้องกำจัด
- ต้นทุนในการกำจัดสิ่งปฏิกูลของสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีก่อน
- ต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ปรับปรุงของงวดบัญชีก่อน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี หรือแก้ไขข้อผิดพลาดที่สำคัญ

2. รายจ่ายที่เกิดขึ้นในงวดบัญชีปัจจุบัน

- รายจ่ายที่ต้องจ่ายตามข้อบังคับของกฎหมายเช่นการจ่ายค่าฉลากสินค้าการรักษาพยาบาลอันเนื่องมาจากสารพิษในโรงงาน การจ่ายค่ากำจัดของเสียอันตรายประจำงวด การจ่ายค่าใช้จ่ายระบบควบคุมมลพิษ
- รายจ่ายสิ่งแวดล้อมที่จ่ายโดยสมัครใจ เช่น ค่าใช้จ่ายฝึกอบรมพนักงาน ค่าศึกษาวิจัย โครงการหมุนเวียนมาใช้ใหม่ ค่าใช้จ่ายคัดเลือกคู่ค้า ค่าใช้จ่ายเพื่อเทคโนโลยีสะอาด

3. ค่าใช้จ่ายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคต ได้แก่

- การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต เพิ่มความปลอดภัย หรือประสิทธิภาพในการทำงานของสินทรัพย์ต่างๆ ที่กิจการเป็นเจ้าของ

- การลด หรือ ป้องกัน ไม่ให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการออกแบบกระบวนการผลิต โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ต้นทุนในระบบบำบัดน้ำเสีย ต้นทุนในการนำระบบหมุนเวียนมาใช้ใหม่
- การรักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ส่วนหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการรับรู้ต้นทุนสิ่งแวดล้อมเป็นรายจ่ายฝ่ายทุน โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาต้องอิงการตีความและวิธีการทางบัญชีตามแม่บทการบัญชีเรื่องสินทรัพย์หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่ายประกอบด้วย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ

1. วิธีการที่ทำให้เพิ่มประโยชน์ในอนาคต (Increased future benefit approach) ได้แก่ ต้นทุนในการซื้อหรือปรับปรุงสินทรัพย์ใหม่ให้เกิดผลลัพธ์ได้มาซึ่งกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคตต่อกิจการ (Future net Cash Inflows) ตัวอย่างได้แก่

- ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคต เช่น โทษปรับ เงินชดเชยค่าเสียหายจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ให้ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้นทันที
- ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมที่ไม่สัมพันธ์กับประโยชน์ในอนาคต หรือไม่แน่นอนว่าจะเกิดประโยชน์ในอนาคตอีกต่อไปหรือไม่มีหลักฐานที่แน่นอนในการวัดค่าเช่นการบำบัดน้ำเสีย การขุดลอกระบบระบายน้ำ การทำความสะอาดพื้นที่ทรายเป็นต้น ให้ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้นหรืองวดที่รับรู้ทันที
- ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน หากพิสูจน์ได้ และมีหลักฐานที่แน่ชัดว่าเกิดประโยชน์ในอดีต และเป็นผลมาจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับนั้น ให้ถือรวมเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์สิ่งแวดล้อมนั้นๆ เช่น ค่าภาษีอากร ค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายอื่นที่รวมอยู่ในราคาซื้อ เป็นต้น
- ต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ถูกกำหนดหรือ เป็นผลมาจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ หากเกิดประโยชน์ในอนาคต ให้ถือเป็นรายจ่ายฝ่ายทุน หากเป็นรายจ่ายเพื่อปรับปรุงให้เป็นไปตามกฎหมายใหม่เท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคตต่อกิจการให้ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้นทันที

2. วิธีการในการทำให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มต่อประโยชน์ในอนาคต (Additional cost of Future Benefits Approach) ได้แก่ ต้นทุนในการปรับปรุงสินทรัพย์ให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น หรือใช้งานได้และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมอยู่เสมออาจไม่เป็นการเพิ่มประโยชน์ในทาง

เศรษฐกิจในอนาคตต่อกิจการแต่เป็นต้นทุนที่ต้องเสียไปเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความเสียหายจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ค่าปรับ เงินชดเชย เป็นต้น

- ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมที่รับรู้เป็นสินทรัพย์เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ถาวรอื่น เช่น เครื่องกรองอากาศที่ติดตั้งกับเตาเผาขยะ เป็นต้น ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อมคือ เครื่องกรองอากาศ จะรวมอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ถาวรดังกล่าว คือ เตาเผาขยะ โดยไม่ต้องรับรู้เป็นรายการสินทรัพย์-เครื่องกรองอากาศแยกต่างหากเพราะประโยชน์ของเครื่องกรองอากาศเกี่ยวข้องกับประโยชน์ของเตาเผาขยะ เป็นต้น
- ต้นทุนสำหรับสิ่งแวดล้อม ในหลายกรณีที่เกิดขึ้นแล้วพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ถาวรอื่นแต่ไม่สามารถระบุหรือแยกประโยชน์ในอนาคตของต้นทุนสิ่งแวดล้อมได้ เพราะประโยชน์ของต้นทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจะเกี่ยวโยงกับประโยชน์ของสินทรัพย์อื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานของกิจการ ให้ถือเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ถาวรอื่นนั้นแทน เช่น ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งระบบติดตามผลทางอากาศ (Monitoring System) กับเครื่องกำจัดก๊าซ เป็นต้น

2. การวัดมูลค่าของสินทรัพย์สิ่งแวดล้อม (Measurement)

การบันทึกการรับรู้ต้นทุนสิ่งแวดล้อมเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนตามมูลค่าที่ได้รับหรือเกิดขึ้นเริ่มแรก ณ เวลาที่ได้รับมาซึ่งสินทรัพย์นั้นในราคาทุนเดิม (Historical Cost) เมื่อบันทึกต้นทุนสิ่งแวดล้อมเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนแล้ว โดยแสดงเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องแต่ในบางกรณีผลของการรวมกันดังกล่าวอาจทำให้ มูลค่าที่บันทึก (Book Value) สูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน (Recovery Value) เป็นผลให้สินทรัพย์ที่รวมกันดังกล่าวต้องทดสอบถึงการด้อยค่าและความเหมาะสมของการปรับมูลค่าทำนองเดียวกับการบันทึกการรับรู้และการวัดค่าของการด้อยค่าของสินทรัพย์ด้านสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นไปตามหลักการเดียวกันกับการด้อยค่าของสินทรัพย์อื่น ความไม่แน่นอนอาจจะสูง โดยเฉพาะกรณีที่ถูกลกล่าวหาว่ามีผลกระทบต่อมลภาวะของสิ่งแวดล้อมต่อมูลค่าสินทรัพย์ของผู้อื่น ก็ต้องพิจารณาถึงผลกระทบนั้นด้วย โดยอ้างอิงหลักเกณฑ์ และการตีความถึงการด้อยค่าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์

แนวปฏิบัติทางการบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินสิ่งแวดล้อม

1. การรับรู้หนี้สินสิ่งแวดล้อม

หนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปควรรับรู้เมื่อมีภาระผูกพันซึ่งเป็นต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นของกิจการภาระผูกพันไม่จำเป็นต้องเป็นผลบังคับทางกฎหมายต่อการรับรู้หนี้สินด้าน

สิ่งแวดล้อม อาจเป็นกรณีที่เกิดการสร้างภาวะผูกพันขึ้นมา ซึ่งอาจจะไม่มีภาวะผูกพันทางกฎหมาย หรืออาจขยายภาวะพันทางกฎหมายก็ได้เช่นกิจการ อาจกำหนดนโยบายให้มีการจัดมถภาวะในระดับมาตรฐานที่สูงกว่าระดับที่กฎหมายกำหนดไว้เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของกิจการ หากไม่สามารถปฏิบัติตามที่ได้สัญญาไว้ หรือเป็นสิทธิที่เหมาะสมที่พึงปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าว นอกจากกิจการต้องรับรู้หนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมแล้วยังมีสัญญาที่ฝ่ายบริหารของกิจการจัดทำขึ้นที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมเพียงแต่เหตุผลที่ว่าในเวลาต่อมาฝ่ายบริหารไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้หากเป็นกรณีเช่นนี้ก็ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมถึงเหตุผลที่ฝ่ายบริหารของกิจการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามที่ได้สัญญาไว้

กรณีที่ไม่สามารถประมาณจำนวนเงินของหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมบางส่วนหรือทั้งหมดได้ กรณีนี้ไม่มีข้อยกเว้นกิจการในการเปิดเผยข้อเท็จจริงว่ามีหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม ในสถานการณ์ดังกล่าวต้องเปิดเผยถึงข้อเท็จจริงรวมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถประมาณการไว้ได้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

กรณีที่ความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ของกิจการหรือเกิดจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกิจการต่อสินทรัพย์ของผู้อื่น โดยกิจการไม่มีภาวะผูกพันต้องแก้ไขปรับปรุงก็ต้องพิจารณาเปิดเผยถึงขอบเขตของความเสียหายไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือรายงานแยกแสดงไว้ต่างหากจากงบการเงิน เมื่อมีเหตุผลที่เป็นไปได้ว่าความเสียหายดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขต่อไปในอนาคตก็ต้องพิจารณาเปิดเผยเกี่ยวกับหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้าด้วย

ในกรณีที่ไม่มีภาวะผูกพันต่อกิจการ ณ วันที่ในงบการเงินเพื่อแก้ไข ปรับปรุงความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่สถานการณ์ในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตัวอย่างเช่น การออกข้อบังคับกฎหมายฉบับใหม่หรือกิจการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการใช้งานสินทรัพย์ในกรณีเช่นนี้อาจมีภาวะผูกพันได้ไม่ว่ากรณีใดก็ตามเจ้าของและผู้ถือหุ้นควรจะรับรู้ถึงขอบเขตความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมต่อสินทรัพย์ ในกิจการของตนเท่าเทียมกันต่อสินทรัพย์ของผู้อื่น

ต้นทุนที่เกี่ยวกับการปรับสภาพหรือปิดสถานที่ หรือการเคลื่อนย้ายสินทรัพย์ถาวร ซึ่งอยู่ภายใต้ภาวะผูกพันของกิจการ จึงควรต้องรับรู้เป็นหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม ขณะที่ระบุไว้ว่ามีความจำเป็นต้องรับผิดชอบ ต้องดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับการปรับสภาพ หรือการปิดสถานที่ หรือการเคลื่อนย้ายดังกล่าวกรณีที่ดินทุนที่รับผิดชอบเป็นระยะยาวกิจการอาจเลือกที่จะกระจายต้นทุนดังกล่าวให้ครอบคลุมถึงระยะเวลาในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

หากภาระผูกพันเกี่ยวข้องในอนาคตเพื่อการปรับสภาพหรือปิดสถานที่หรือเคลื่อนย้ายสินทรัพย์ถาวรเกิดขึ้นขณะที่ความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นด้วยหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องรับรู้ในทันทีและจะไม่รอบันทึกเพื่อรอตัดบัญชีจนกว่ากิจกรรมนั้นสิ้นสุดหรือเมื่อปิดสถานที่ทั้งนี้เนื่องจากโดยทั่วไปกิจการอาจเลือกรับรู้ต้นทุนที่รับผิดชอบกระจายไปตามระยะเวลาในการดำเนินการได้

ต้นทุนในอนาคตเพื่อปรับสภาพสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในงวดก่อน เพื่อจัดเตรียมสินทรัพย์ หรือกิจกรรมในการดำเนินงานและได้รับรู้เป็นหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ในขณะที่ความเสียหายที่เกี่ยวข้องได้เกิดขึ้น ควรรับรู้เป็นรายจ่ายฝ่ายทุน

ในหลายกรณีที่กิจการไม่สามารถเริ่มดำเนินการเฉพาะอย่างได้เนื่องจากกิจการจะต้องปรับสภาพความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิมก่อนกิจการมักจะต้องบันทึกการปรับสภาพสถานที่เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดต้นทุนในการปรับสภาพดังกล่าวต้องตั้งค้างไว้หากความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเกิดขึ้น จำนวนเงินดังกล่าวจะต้องบันทึกเป็นรายจ่ายฝ่ายทุนด้วยและตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานดังกล่าว

2. การรับรู้ค่าชดเชย

ค่าชดเชยที่คาดว่าจะได้รับจากบุคคลที่สามไม่ควรแสดงหักกลับกับหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม แต่ควรแยกรับรู้เป็นรายการสินทรัพย์ต่างหาก เว้นแต่จะมีสิทธิตามกฎหมายให้นำมาหักกลับกันได้ หากแสดงจำนวนที่หักกลับเนื่องจากสิทธิตามกฎหมาย ก็ควรเปิดเผยจำนวนเงินรวมทั้งหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมและค่าชดเชยด้วย

โดยส่วนมากกิจการจะแสดงความรับผิดชอบเบื้องต้นของหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยมีคำถามว่าหากบุคคลที่สามไม่จ่ายไม่ว่าเหตุผลใดๆ กิจการจะต้องบันทึกเป็นต้นทุนเต็มทั้งจำนวน หากกิจการไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่บุคคลที่สามกระทำให้เกิดความเสียหาย เฉพาะส่วนที่เป็นของกิจการที่จะบันทึกเป็นหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม

หากกิจการคาดว่าจะจำหน่ายสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องหรือเศษซากได้ก็ควรนำมาหักกลับกับหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานจำกัดราคาซากโดยทั่วไปมักพิจารณาขณะที่จำนวนเงินนั้นถูกตัดจ่ายซึ่งอาจจะทำให้มีการคิดซ้ำเพื่อลดจำนวนหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมด้วยจำนวนเดียวกัน

3. การวัดมูลค่าหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม

หากเป็นการยากที่จะประมาณหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมก็ให้ใช้วิธีการประมาณการที่เป็นไปได้และที่ดีที่สุด รายละเอียดวิธีการในการประมาณก็ควรต้องเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบ

งบการเงินในกรณีที่เกิดขึ้นไม่บ่อยคือไม่สามารถประมาณการได้ก็ให้เปิดเผยข้อเท็จจริงและเหตุผลต่างๆ ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย

ในบางกรณีการประมาณหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมยากที่จะพิจารณาเนื่องจากมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับปัจจัยหลายอย่างปัจจัยดังกล่าวรวมทั้งขอบเขตและชนิดของความอันตรายต่อสถานที่ขอบเขตของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ ตลอดจนมาตรฐานการแพร่กระจายที่กฎหมายยอมรับในการแก้ไข แม้ว่าอาจเป็นไปได้ที่จะทำการประมาณหนี้สินที่แท้จริงได้ แต่ก็มักจะเป็นการประมาณ “ขอบเขตของความสูญเสีย” ในกรณีดังกล่าวก็ควรใช้วิธีประมาณการที่ดีที่สุดควบคู่ไปกับขอบเขตดังกล่าว หากเป็นไปได้ที่จะใช้ “การประมาณการที่ดีที่สุด” อย่างน้อยก็ใช้วิธีการประมาณการขั้นต่ำสุดในการรับรู้กรณีน้อยมากที่จะไม่มีการจัดทำประมาณการในกรณีดังกล่าวก็ควรเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

สำหรับหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่อาจจะกำหนดได้ในระยะเวลาอันใกล้ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสากลเกี่ยวกับการบัญชีและการรายงานของสหประชาชาติ(ISAR) เห็นชอบว่าควรวัดมูลค่าหนี้สินด้วยมูลค่าปัจจุบันในการประมาณค่าใช้จ่ายในอนาคตที่จำเป็นต้องมี โดยอยู่บนพื้นฐานปัจจุบันของต้นทุนในการดำเนินการตามกิจกรรมที่ต้องมีรวมทั้งกฎหมายและข้อกำหนดอื่นที่มีอยู่

การวัดมูลค่าหนี้สินด้วยต้นทุนปัจจุบันทั้งหมด (Full Cost) ต้องพิจารณาถึงการยอมรับได้ด้วยสำหรับต้นทุนที่รับผิดชอบในระยะยาวให้คาดคะเนค่าใช้จ่ายในอนาคตตามระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการก็สามารถนำมาใช้ได้ วิธีการที่ใช้ก็ต้องเปิดเผยไว้ด้วย กรณีที่ใช้วิธีการตั้งค่าเพื่อ จำนวนเงินที่ใช้ประมาณการของค่าเพื่อที่จำเป็นทั้งหมดต้องครอบคลุมถึงต้นทุนที่รับผิดชอบในระยะยาวซึ่งต้องนำมาเปิดเผยด้วย

มีวิธีมากมายที่ใช้ในการวัดมูลค่าหนี้สินที่เกี่ยวข้องในอนาคตของต้นทุนปรับสภาพ หรือปิดสถานที่และการเคลื่อนย้ายรวมถึงกรณีอื่นที่ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหนี้สินยังพิจารณาได้ว่าจะเกิดขึ้นในงวด วิธีการดังกล่าวได้แก่

1. วิธีมูลค่าปัจจุบัน
2. วิธีราคาทุนปัจจุบัน
3. การคาดคะเนการใช้จ่ายตามระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ทั้งวิธีมูลค่าปัจจุบันและวิธีราคาทุนปัจจุบัน กำหนดให้พิจารณาด้านทุนที่คาดคะเน เพื่อดำเนินการปรับสภาพ หรือปิดสถานที่และการเคลื่อนย้ายในงวดปัจจุบัน โดยมีพื้นฐานตามเงื่อนไขที่เป็นอยู่ และข้อกำหนดของกฎหมาย (การปรับราคาทุนปัจจุบัน) ซึ่งภายใต้วิธีมูลค่าปัจจุบันจำนวนเงินดังกล่าวต้องสะท้อนถึงหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมแต่ภายใต้วิธีมูลค่าปัจจุบันการวัดมูลค่าหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมจะอยู่บน

พื้นฐานของมูลค่าปัจจุบันที่ประมาณจากกระแสเงินสดที่คาดว่าจะไหลออกไปในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับภาระผูกพัน โดยให้พิจารณาค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดตลอดระยะเวลาการดำเนินการที่เกี่ยวข้องอยู่บนพื้นฐานของการประมาณกระแสเงินสดที่ไหลออกมากกว่าจำนวนที่ต้องการในปัจจุบัน

วิธีปรับมูลค่าปัจจุบันจำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับมูลค่าตามระยะเวลาของเงิน และปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อเวลาและจำนวนเงินที่ใช้ประมาณการกระแสเงินสดที่ต้องสอดคล้องกับภาระผูกพันรายการดังกล่าวต้องพยายามประมวลผลของเหตุการณ์ในอนาคตและผลกระทบต่อผลการเพิ่มระดับของความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการผลก็คือบางกลุ่มเชื่อว่าความเชื่อถือได้ของวิธีมูลค่าปัจจุบันไม่เพียงพอต่อการรับรู้หนี้สินในงบการเงินและเชื่อว่าวิธีราคาทุน ปัจจุบันโดยเนื้อแท้แล้ว มีความน่าเชื่อถือได้มากกว่าวิธีมูลค่าปัจจุบัน เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ในอนาคต

บางกลุ่มเชื่อว่าอย่างไรก็ตามประโยชน์ของการตัดสินใจตามวิธีราคาทุนปัจจุบันลดลงไปเมื่อการรับรู้หนี้สินเริ่มแรก และเมื่อกำหนดได้มีระยะเวลาห่างกันนานดังนั้น วิธีมูลค่าปัจจุบันจะเกิดประโยชน์มากกว่าการเชื่อตามวิธีราคาทุนปัจจุบัน

ในกรณีวัดมูลค่าหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานวิธีมูลค่าปัจจุบัน อัตราคิดลดที่ใช้วัดมูลค่าปัจจุบัน โดยทั่วไปจะไม่มีอัตราความเสี่ยง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ควรนำมาใช้ในการพิจารณาแต่หากเป็นระยะยาวไม่ควรนำมาพิจารณา การคาดการณ์เกี่ยวกับเงินเพื่ออาจมีผลกระทบต่อต้นทุนที่เกิดขึ้นที่ต้องนำมาใช้ในการพิจารณาด้วย นอกจากนี้ยังควรมีการทบทวนจำนวนเงินของหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมทุกปีและปรับปรุงผลการเปลี่ยนแปลงตามข้อสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณค่าใช้จ่ายในอนาคตการวัดมูลค่าของภาระผูกพันใหม่หรือที่เพิ่มเติมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงวดเวลาที่ภาระผูกพันนั้นเกิดขึ้น สำหรับหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมที่จะกำหนดในอนาคตอันใกล้โดยทั่วไปแล้วจะใช้วิธีราคาทุนปัจจุบัน

การเปิดเผยข้อมูล

1. การเปิดเผยข้อมูลด้านต้นทุนสิ่งแวดล้อม

การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนสิ่งแวดล้อมและหนี้สินมีความสำคัญต่อการให้ความชัดเจนหรือเป็นการอธิบายเพิ่มเติมรายการที่มีอยู่ในงบดุลหรืองบกำไรขาดทุน ซึ่งการเปิดเผยดังกล่าวอาจแสดงไว้ในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือในบางกรณีอาจเปิดเผยไว้ในรายงานซึ่งแยกต่างหากจากงบการเงิน การตัดสินใจว่าการเปิดเผยจะแยกแสดงข้อมูลต่างหากหรือแสดงรวมขึ้นอยู่กับการพิจารณาว่ารายการมีสาระสำคัญเพียงใด การพิจารณาถึงสาระสำคัญไม่

ควรพิจารณาแต่ความมีนัยสำคัญของจำนวนเงินเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาถึงความมีนัยสำคัญในลักษณะของรายการด้วย

ควรเปิดเผยประเภทของรายการที่เกิดการระบุว่าเป็นต้นทุนสิ่งแวดล้อม ต้นทุนเกิดขึ้นได้หลายวิธีที่ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการเช่นเดียวกับประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมสิ่งที่จะต้องตัดสินใจคืออะไรบางอย่างที่ควรรวมเป็นต้นทุนสิ่งแวดล้อม บางกิจการอาจเลือกรวมเฉพาะต้นทุน “ทั้งหมดที่สามารถเจาะจงได้” ซึ่งไม่ได้เป็นหลักเกณฑ์ที่ตายตัวในการวัดมูลค่าสิ่งแวดล้อมบางกิจการอาจเลือกการปันส่วน โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวเฉพาะบางส่วนของต้นทุนสิ่งแวดล้อม ควรมีการเปิดเผยว่าอะไรบางอย่างที่รวมไว้เป็นต้นทุนสิ่งแวดล้อม

จำนวนเงินของต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่บันทึกในงบกำไรขาดทุนจะต้องแยกแยะระหว่างต้นทุนที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานรวมทั้งวิเคราะห์ลักษณะที่เหมาะสมและขนาดของธุรกิจตลอดจนชนิดของสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการ และจำนวนต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ตั้งขึ้นเป็นค่าใช้จ่ายฝ่ายทุนในระหว่างงวดซึ่งเรื่องดังกล่าวควรเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

ประเภทของรายการที่ระบุไว้ข้างต้นได้แก่ การรักษาสภาพน้ำ การรักษาสภาพอากาศและของเสียการกำจัดของเสียที่เป็นของแข็ง การปรับสภาพสถานที่ การแก้ไขบำบัดน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการวิเคราะห์การปฏิบัติตามการควบคุม ทั้งนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะตัวอย่างดังกล่าวเท่านั้น

ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยมีผลมาจากค่าปรับและการถูกลงโทษ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการชดเชยต่อบุคคลที่สามอันเป็นผลมาจากความเสียหายหรือได้รับบาดเจ็บที่เกิดจากมลพิษและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมควรเปิดเผยแยกต่างหาก

ค่าปรับ การถูกลงโทษ และการชดเชย มีความแตกต่างไปจากต้นทุนสิ่งแวดล้อมชนิดต่างๆเนื่องจากไม่ได้ให้ประโยชน์หรือผลตอบแทนต่อกิจการดังนั้นการแยกเปิดเผยจึงมีความเหมาะสม

ต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่บันทึกเป็นรายการพิเศษแยกเปิดเผยไว้ต่างหาก

2. การเปิดเผยข้อมูลด้านหนี้สินสิ่งแวดล้อม

หนี้สินสิ่งแวดล้อมควรแยกเปิดเผยต่างหากในงบดุลหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงินหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดมูลค่าหนี้สินสิ่งแวดล้อม(วิธีปัจจุบันหรือวิธีราคาทุนปัจจุบัน)ควรเปิดเผยไว้ด้วย(ศุภมิตร เตชะมนตรีกุล ,2544 : 301-303)

การจัดประเภทรายการหนี้สินที่มีสาระสำคัญแต่ละรายการต่อไปนี้ ควรเปิดเผย

- คำอธิบายโดยย่อของลักษณะหนี้สิน
 - สิ่งที่ยังชี้ทั่วไปเกี่ยวกับระยะเวลา และการกำหนดการรับรู้หนี้สินเกิดขึ้น หากมีความไม่แน่นอนที่มีนัยสำคัญเกี่ยวกับจำนวนเงินของหนี้สินหรือระยะเวลาที่จะเกิดขึ้น
- ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็ต้องเปิดเผยไว้ด้วย
- การวัดมูลค่าใดๆที่มีความไม่แน่นอนซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้หนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมและขอบเขตของผลที่เป็นไปได้ก็ควรมีการเปิดเผย

กรณีที่ใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันเป็นหลักเกณฑ์ในการวัดมูลค่าควรต้องพิจารณาเปิดเผยข้อสมมติทั้งหมดที่มีความสำคัญในการประมาณกระแสเงินสดไหลออกและการรับรู้หนี้สินด้านสิ่งแวดล้อมในงบการเงินควรระบุทั้ง

- ประมาณราคาทุนปัจจุบันที่กำหนดหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม
- อัตราระยะยาวที่ใช้ประมาณเงินเพื่อใช้คำนวณหนี้สินด้านสิ่งแวดล้อม
- อัตราคิดลด

การเปิดเผยดังกล่าวที่ระบุไว้จะช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลในการประเมินลักษณะระยะเวลารวมทั้งข้อผูกพันของกิจการต่อทรัพยากรการเงินในอนาคตของกิจการ

3. การเปิดเผยนโยบายการบัญชี

นโยบายการบัญชีใดที่ระบุได้ว่าเกี่ยวข้องกับหนี้สินและต้นทุนสิ่งแวดล้อมก็ควรต้องเปิดเผยไว้ด้วยเช่น ราชจ่ายสิ่งแวดล้อม เกณฑ์การวัดค่าประมาณหนี้ และหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นโยบายรายจ่ายฝ่ายทุน นโยบายต้นทุนรีดลอนและการปรับปรุงสภาพดิน นโยบายการคิดค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

4. การเปิดเผยเรื่องอื่นๆ

ลักษณะของหนี้สินและต้นทุนสิ่งแวดล้อมที่ได้รับรู้ในงบการเงินควรต้องเปิดเผยไว้ รวมทั้งคำอธิบายโดยย่อต่อความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ กฎหมายหรือข้อกำหนดที่บังคับให้ต้องแก้ไขบำบัด ตลอดจนเหตุผลในการคาดการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือเทคโนโลยีที่เป็นอยู่เพื่อสะท้อนถึงจำนวนเงินที่เกี่ยวข้อง

เรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของกิจการจำเป็นต้องเปิดเผยด้วยรวมทั้ง

- นโยบายหรือโครงการที่เป็นทางการที่ได้รับความเห็นชอบจากกิจการ
- กรณีที่ไม่มีนโยบายหรือโครงการดังกล่าว ก็ควรระบุข้อเท็จจริงไว้ด้วย
- การปรับปรุงในเรื่องที่สำคัญที่ได้ดำเนินการนับแต่เริ่มดำเนินการตามนโยบาย หรือในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา แล้วแต่ระยะเวลาใดจะสั้นกว่า

- ขอบเขตของการวัดมูลค่าในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องปฏิบัติตามเนื่องจากข้อกำหนดของกฎหมายรวมทั้งขอบเขตข้อกำหนดของภาครัฐที่ต้องดำเนินการให้เสร็จ
- การแยกประเภทของรายการต้นทุนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานกับต้นทุนสิ่งแวดล้อม
- ค่าปรับและบทกำหนดโทษจากการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดสิ่งแวดล้อม
- ค่าชดเชยให้กับบุคคลที่สามจากมลพิษในอดีต
- เกณฑ์การวัดค่าหนี้สินสิ่งแวดล้อม
- ความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับจำนวนหรือเงื่อนไขของหนี้สิน และระยะเวลาของผลลัพธ์ที่คาดหวัง

หากต้องการที่จะเปิดเผยเกี่ยวกับการสนับสนุนของภาครัฐก็ทำได้ เช่นเงินช่วยเหลือ และการลดภาษี หากปฏิบัติสอดคล้องกับการวัดมูลค่าเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

การเปิดเผยอาจแสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือเป็นส่วนหนึ่งแยกต่างหากจากงบการเงินเพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลใช้ในการประเมินกิจการทั้งในปัจจุบันและในอนาคตจากผลกระทบของการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมต่อฐานะการเงินของกิจการ

จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องมลพิษและสิ่งแวดล้อมถือได้ว่าเป็นปัญหาทั้งในระดับชุมชน ประเทศและในระดับโลกรัฐบาลและองค์กรพิทักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ออกกฎหมาย ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติทั้งในด้านการบริหารสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธุรกิจอุตสาหกรรมต่างๆ ปฏิบัติเพื่อลดปริมาณมลพิษและของเสียอันตรายรวมทั้งหาวิถีทางที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อธุรกิจเล็งเห็นความสำคัญของการบริหารสิ่งแวดล้อมดังกล่าว จึงต้องการเครื่องมือที่จะประมวลและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเครื่องมือที่มาสนับสนุนคือ การบัญชีสิ่งแวดล้อมเนื่องจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมแผ่ขยายจากธุรกิจออกไปสู่ท้องถิ่น ชุมชน ประเทศ และระดับโลกทำให้เกิดมุมมองด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันเป็น 3 มุมมอง คือมุมมองของการบัญชีประชาชาติ มุมมองทางการบัญชีการเงิน และมุมมองทางการบัญชีบริหาร ซึ่งแต่ละมุมมองจะมีหลักการแนวคิด และวิธีปฏิบัติงานด้านบัญชีแตกต่างกัน ในฐานะที่นักบัญชีเป็นผู้ประมวลผลรายงานทางการเงินและการเงินของธุรกิจ ก็ต้องมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบัญชีสิ่งแวดล้อมแม้ว่า ในขณะนี้ยังไม่มีการประกาศใช้เป็นกฎหมายในประเทศก็ตาม แต่ในการแข่งขันการค้าในระดับโลกนั้นได้ให้ความสำคัญกับการบริหารสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (ดวงมณี โกมารทัต, 2545: 86)

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวปฏิบัติการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศมาเลเซีย(องค์กรจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อม www.accaglobal.com/sustainability)ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรายงานทางด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ในกัวลาลัมเปอร์(KLSE)มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบสถานะปัจจุบันของรายงานเกี่ยวกับสถานะด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทต่างๆ ระบุตัวผลักดันให้เกิดการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมในบริษัทต่างๆ ตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนเพื่อสร้างฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ในกัวลาลัมเปอร์(KLSE)

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อกำหนดและแนวทางการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ เช่น มาตรฐานการบัญชี เป็นต้นเพื่อการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน ทำการสำรวจรายงานประจำปีของบริษัทและการรายงานด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงการค้นหาทางอินเทอร์เน็ต ขอบข่ายการสำรวจครั้งนี้เพื่อจำกัดจำนวนบริษัทให้อยู่ในช่วง 1999-2001 รวมถึงการศึกษาและตรวจสอบระดับของการเปิดเผยข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทในมาเลเซีย

ผลการศึกษาพบว่าไม่มีพระราชบัญญัติกำหนดให้บริษัทในมาเลเซียจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณชน บริษัทที่อยู่ใน KLSE รายงานเกี่ยวกับสถานะสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น โดยพบว่าจาก 25 บริษัทในปี 1999 เป็น 35 บริษัทในปี 2000 และเป็น 40 บริษัทในปี 2001 คิดเป็น 5.3 % 7.0% และ 7.7% ของบริษัทที่อยู่ใน KLSE ในแต่ละปีตามลำดับซึ่งบริษัทที่มีการรายงานมากที่สุดเป็นกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวกับผลผลิตของอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมซีเมนต์ และอุตสาหกรรมเคมี และไม่มีรายงานในกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวกับเหมืองแร่ เทคโนโลยี และธุรกิจโรงแรม ส่วนบริษัทข้ามชาติในมาเลเซียส่วนใหญ่ไม่มีรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการรายงาน เกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการบรรลุเป้าหมายทางด้านสิ่งแวดล้อมและมีบริษัทน้อยมากที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการบัญชีสิ่งแวดล้อมในทางลบและไม่มีใดเลยบริษัทที่ให้บุคคลภายนอกมาตรวจสอบเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปบริษัทไม่มีการรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนสิ่งแวดล้อมไว้ในรายงานประจำปีไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือรายงานทางการเงิน

2. แนวปฏิบัติทางการบัญชีด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศสิงคโปร์(Mr. Andrew Fun : <http://www.accaglobal.com/sustainability>)เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำการจัดลำดับของการรายงานทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาจากรายงานประจำปี หรือรายงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ตีพิมพ์ของบริษัท ซึ่งใช้เครื่องมือที่พัฒนาโดยกลุ่มวิจัยที่ The centre for Social and Environmental Accounting

Research at the University of Glasgow โดยศึกษากับบริษัทที่อยู่ในกลุ่มของตลาดหลักทรัพย์ในสิงคโปร์ (SGX) ทั้งหมด 160 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า

	บริษัทที่มีการเปิดเผยด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด	นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	ผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต	ISO 14000	ด้านการเงิน
จำนวนบริษัทที่เปิดเผย	23	14	13	6	0
จำนวนบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผย	137	146	147	154	0
ร้อยละของบริษัทที่เปิดเผย	14	9	8	4	0

บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีทั้งหมด 23 บริษัทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 14 บริษัทที่มีการเปิดเผยนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีทั้งหมด 16 บริษัทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 9 มีบริษัทที่มีการเปิดเผยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิต จำนวน 13 บริษัทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 8 และมีบริษัทที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) ที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 6 บริษัทคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 4 และไม่มีบริษัทใดเลยที่มีการเปิดเผยทางการเงินเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

บริษัททั้ง 6 บริษัทที่ได้ประกาศว่าได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม 14001 เป็นบริษัทที่ดำเนินการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและที่ดินสิ่งก่อสร้าง ไม่มีกำหนดรูปแบบของการเปิดเผยและมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเฉพาะปีที่บริษัทได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

3. แนวทางการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน (พจน วีรสุทธากร 2543) เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงแนวความคิดและหลักการบัญชีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมประโยชน์และความสำคัญของการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน

โดยการออกแบบสอบถามไปยังกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งหมด 8 ประเภทประเภทละ 2 กิจการรวมทั้งหมด 16 กิจการ บุคคลที่เป็นเป้าหมายในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมคือฝ่ายบริหารที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายหนึ่งท่านและนักบัญชีที่เป็นผู้ปฏิบัติงานจริงหนึ่งท่าน

ผลจากการศึกษาพบว่านักบริหารและนักบัญชีของธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนส่วนมากยังมีความรู้เกี่ยวกับการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่ทั้งสองฝ่ายรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและทราบว่าธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นสาเหตุหนึ่งในการทำลายสภาพแวดล้อม โดยสร้างมลภาวะทางน้ำมากที่สุด

ในด้านความสำคัญของการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม ทั้งผู้บริหารและนักบัญชีส่วนใหญ่เห็นด้วย ที่กิจการของตนควรมีการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยวิธีเผยแพร่แนวคิดเรื่องการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมต่อสาธารณชนให้ได้ผลนั้นควรทำโดยหน่วยงานของภาครัฐ ซึ่งความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้บริหารและนักบัญชีครึ่งหนึ่งมีความเห็นว่าเป็นไปได้น้อยเนื่องมาจากเป็นเรื่องใหม่และไม่มีผู้ใดเห็นความสำคัญ

ในส่วนของการประยุกต์ใช้ผู้บริหารส่วนใหญ่มองว่าการอบรมพนักงานให้เข้าใจความสำคัญและหลักการของแนวคิดการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ส่วนนักบัญชีเห็นว่าการออกแบบระบบงานเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด โดยผู้บริหารคาดว่าในระยะเวลาที่เตรียมความพร้อมให้กิจการสามารถประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมได้คือประมาณ 4 - 5 ปี ในขณะที่นักบัญชีคาดว่าต้องใช้เวลา 1 - 3 ปี

ปัจจัยในความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม คือผู้บริหารระดับสูงต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม และมีการผลักดันโดยหน่วยงานต่างๆของรัฐ แต่การออกกฎหมายบังคับให้จัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมแทนที่จะเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจนั้นไม่ใช่วิธีที่เหมาะสม สำหรับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดจากการปฏิบัติจริงได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มสำหรับการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อม อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานปกติ เพิ่มภาระงานของพนักงานบัญชี และอาจเกิดความผิดพลาดในการประมาณมูลค่าหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

4. การบัญชีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับกรณีโรงไฟฟ้าแม่เมาะจังหวัดลำปาง(ชคญา ผุกรักษ์ 2543)เป็นการศึกษาเพื่อทราบแนวคิดและหลักการบัญชีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงแนวทางในการนำหลักการบัญชีสิ่งแวดล้อม ไปประยุกต์ใช้กับ โรงไฟฟ้าแม่เมาะโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา บทความ เอกสารทางวิชาการรายงานขององค์กรระดับนานาชาติ งานวิจัย มาตรฐานบัญชีที่

เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบันรวมถึง การรายงานประจำปีและรายงานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ผลการศึกษาโรงไฟฟ้าแม่เมาะเป็นธุรกิจผลิตไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตซึ่งการเผาไหม้ถ่านหินลิกไนต์ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาตินั้น ทำให้เกิดของเสียจากการผลิตซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง การจัดการสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กร ทำให้มีรายจ่ายด้านสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมากซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 8 ประเภท ได้แก่ การติดตั้งเครื่องกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ค่าชดเชยผลเสียหายเนื่องจากผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียจากการผลิต งบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรอบโรงไฟฟ้า งบประมาณสนับสนุนและโฆษณาเผยแพร่กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่รับผิดชอบต่อสังคม ค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์ถ่านหินและน้ำทิ้งจากการผลิต การก่อสร้างสถานีตรวจวัดอากาศ 12 จุดในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาระบบกำจัดฝุ่น ทั้งนี้โรงงานไฟฟ้าแม่เมาะยังไม่มีวิธีการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องดังกล่าวอย่างถูกต้อง และเหมาะสมมาปฏิบัติในระบบบัญชีในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved